

Educatief project rond het leven en werk van Zr. Jeanne Devos

1. Aanzet

- Eind 2017: subsidie overheid ter ondersteuning biografie
- Januari 2018: detachering naar KADOC KU Leuven voor 1 jaar
- Januari 2019: bijkomende subsidie voor educatieve dimensie aan biografie => detachering naar Cel Erfgoed Annuntiaten Heverlee voor 6 mnd

2. Opzet

- Dit project bevindt zich op het **raakvlak** van ontwikkelingssamenwerking, onderwijs, gender en diversiteit. Het feit dat Jeanne Devos een nog levende figuur is, die een grote belangstelling geniet in Vlaanderen en die een internationale envergre en maatschappelijke betekenis heeft, opent een groot **educatief potentieel**.
- Die biografische focus gaat samen met een thematische **multiperspectiviteit**. Mogelijke invalshoeken: zeer divers: gender (vrouwelijk engagement, vrouwenrechten), diversiteit, burgerschap, het globale perspectief (noord-zuid verhoudingen, positie Vlaanderen in de wereld, internationale betrekkingen) kunnen aan bod komen en via dit levensverhaal concreet worden gemaakt. Bovendien hebben de thema's die zich aandienen een grote actualiteitswaarde, wat voor toepassingen in het onderwijs zeer belangrijk is.
- Hoofddoelstelling: via een **educatieve omkadering** komen tot optimale publieksontsluiting en handvaten aan te reiken om rond en via deze figuur te werken aan burgerzin, ondernemingszin, sociaal en cultureel bewustzijn, communicatie in de moedertaal en in een vreemde taal, wereldburgerschap... en dit in het lager en secundair leerplichtonderwijs van beide netten in Vlaanderen. Te onderscheiden hierbij zijn de strategische en operationele doelstellingen.

Strategische doelstellingen van het project:

- **informer**

- inzicht en kennis bijbrengen in de figuur van Jeanne Devos
- kritisch inzicht in de rol van figuren
- kritisch inzicht in de rol van Vlaanderen in de wereld

- **sensibiliseren**

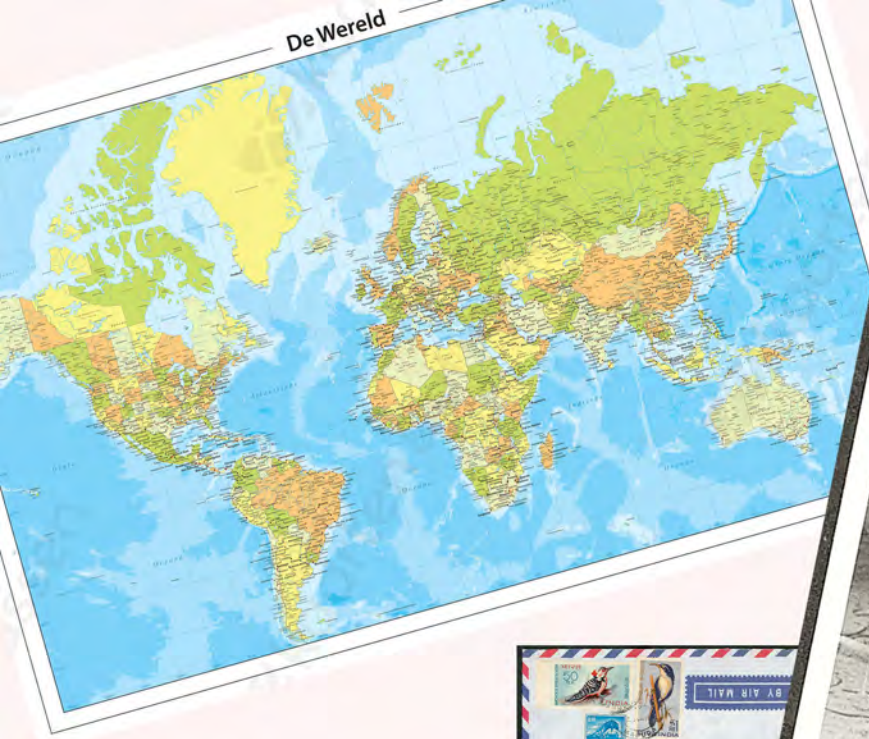
- sociaal en maatschappelijk bewustzijn aanscherpen

- **verdiepen**

- burgerzin en maatschappelijke betrokkenheid vergroten

Operationele doelstellingen:

- de realisatie van aangepaste lerarenbundels, werkbladen voor de leerlingen, een online beeldbank en een ontleenbare 'reiskoffer van Jeanne Devos'. Dat lesmateriaal wordt ontwikkeld voor een vakoverschrijdende aanwending.
- **Lerarenbundels** zijn afgestemd op de nieuwe leerplannen en eindtermen in het onderwijs.
- **beeldbank/expo** is een begeleidende multi inzetbare powerpoint met uniek beeldmateriaal en tekstondersteuning in het Nederlands en het Engels

Zuster Jeanne Devos en haar strijd voor de dienstmeisjes in India

Educatief pakket van twee lessen voor de derde graad basisonderwijs

Samengesteld door Julie Hendrickx met steun van
de Vlaamse Overheid en Cultureel Erfgoed Annuntiaten Heverlee

Vlaanderen
verbeelding werkt

Cultureel Erfgoed
Annuntiaten Heverlee

Doelstellingen

- **informer**

- inzicht en kennis bijbrengen in de figuur van Jeanne Devos
- kritisch inzicht in de rol van figuren
- kritisch inzicht in de rol van Vlaanderen in de wereld

- **sensibiliseren**

- sociaal en maatschappelijk bewustzijn aanscherpen: de positie van werknemer tov werkgever belichten

- **verdiepen**

- burgerzin en maatschappelijke betrokkenheid vergroten

Beginsituatie:

- Sommige lln hebben thuis vaste hulp in het huishouden: poetshulp, tuinhulp, ... of hebben ouders die dit soort werk doen.
- Sommige lln hebben al gehoord van India via media, zijn er misschien al op reis geweest, kennen iemand in de familie of kennissenkring of klas uit India
- Sommige lln kennen Jeanne Devos via familie, media, ...

Bronnenmateriaal:

- Vanthienen, G. (2006). *In naam van alle kinderen*, Lannoo
- Goris, R (2007). *Jeanne Devos, Denken en Doen*, Davidsfonds
- Hendrickx, J. (2019). *Alsof de Weg ons zocht, Jeanne Devos en haar strijd voor de dienstmeisjes in India*, Lannoo
- www.jeannedevos.org
- <https://ndwm.org/>
- <https://www.kuleuven.be/mecenaat/fondsen/faculteitsoverkoepelend/zuster-jeanne-devos-fonds-voor-kinderrechten>

Lesverloop:

Lesfase	Leerkracht	media
Inleiding	<ul style="list-style-type: none"> • Lkr vraagt wie thuis al eens moet helpen en welke klusjes dat dan zijn. Antw worden verzameld op het bord (bv vaatwasser uitladen, tafel dekken, afwas doen, kamer opruimen, borstelen, stofzuigen, auto wassen, even op broertje/zusje letten...) • Lkr vraagt wiens ouders betalen voor vaste hulp in huishouden: bv poetshulp, tuinhulp, ... het kan ook zijn dat bv enkel de strijk wordt weggebracht, of dat iemand enkel voor de strijk komt, of een vaste oppas op bepaalde tijdstippen in de week. Antw w verzameld op bord. • Lkr legt uit dat dat voor deze mensen een betaalde job is, waar zij moeten van leven, zoals vele ouders zelf ook een job hebben of op zoek zijn naar een job. Iemand die werkt voor iemand anders noemen we een werknemer. Een job hebben betekent plichten hebben tav de baas, werkgever (lkr noteert begrip op het bord) maar ook rechten, bescherming in geval er iets gebeurt (ongeval, ziekte, ...) maar ook rust, vakantie, ... • Lkr legt uit dat dit in België vrij goed geregeld is. Als we hulp in en rond het huis willen inschakelen, kunnen we dienstencheques kopen, een voor elk uur dat iemand bij ons werkt. Die cheques kan de werknemer dan inruilen tegen geld. Via dit systeem is de werknemer automatisch verzekerd als hij een ongeval krijgt in het huis van de werkgever, heeft hij of zij recht op een pauze etc. Dit systeem is uniek in de wereld.	Bord Bord Bord: werknemer Bord: <u>Werkgever</u> <u>Werknemer</u> Plichten Rechten Afbeelding dienstencheque
probleemstelling	Lkr legt uit dat in vele landen er geen bescherming is voor mensen die in iemands huis werken. Eén van die landen is India. Welke problemen ervaren die werknemers en wie komt op voor hen?	
Lesfase 1 Kennismaking met India	<ul style="list-style-type: none"> • Lkr vraagt wie India kan aanduiden op wereldkaart	werkblad

	<ul style="list-style-type: none"> • India is bijna 3x zo groot als Europa en telt meer dan 1 miljard inwoners. Er is veel rijkdom maar ook grote armoede, zowel op het platteland als in de steden. In de steden wonen vele mensen op straat. • Vele mensen hebben geen werk en dus geen geld om te overleven. Maar er zijn ook mensen, volwassenen en kinderen, die wel werken maar niet betaald worden en daardoor ook arm zijn. Vaak omdat ze geen contract krijgen of het contract niet kunnen lezen. Omdat ze arm zijn, konden ze niet naar school gaan en leerden ze nooit lezen en schrijven. Dit is oneerlijk. 	<p>foto's</p> <p>Wereldkaart + werkblad</p>
Wat is huisarbeid?	<ul style="list-style-type: none"> • Lkr toont filmpje 	Filmpje
	<ul style="list-style-type: none"> • Lkr vraagt welke indruk de kinderen hadden van het land: rijk? Welvarend? Arm? • welke taken de vrouwen en kinderen zoal deden in de huizen • Lkr vraagt of er een verschil is met de taken die ouders, kinderen of huishoudhulpen in België moeten doen => neen, in principe niet, wel hoe er naar dit soort werk gekeken wordt door de maatschappij, • Conclusie: wat is huisarbeid? 	<p>bord</p> <p>bord</p>
vastzetting 1	<ul style="list-style-type: none"> • Lkr laat ln werkblad invullen 	werkblad
Lesfase 2	<ul style="list-style-type: none"> • (Indien nodig opnieuw fragment uit het filmpje) om te komen tot vraag: welke straffen kregen kinderen die het werk niet goed deden? • Lkr vraagt: waar zijn de ouders van de kinderen, of de familie van de vrouwen die in iemands huis werken? • Conclusie: deze kinderen en vrouwen zijn vaak alleen • Lkr toont foto van Jeanne Devos en legt uit dat deze zuster bekommerd was om de situatie van de Indiase huisarbeidsters (vrouwen en kinderen) die niemand hadden die het voor hen opnam. • Lkr vraagt uit welk land Zuster Jeanne afkomstig is • Lkr vertelt dat Zuster Jeanne ontdekte dat India geen systeem heeft dat huisarbeidsters beschermt, zoals bij ons en dat zuster Jeanne 	foto

	<p>daar iets wou aan doen. Daarom organiseerde ze bijeenkomsten voor de huisarbeidsters zodat zij konden praten over hoe ze behandeld werden door de werkgever. Die bijeenkomsten brachten vele duizenden kinderen samen zodat er uiteindelijk een beweging ontstond die opkomt voor de rechten van de kinderen.</p>	
vastzetting 2	<ul style="list-style-type: none"> • Lkr laat lln werkblad invullen 	werkblad
Lesfase 3	<ul style="list-style-type: none"> • Lkr laat lln fragment uit het boek lezen: pg 149, citaat van Jeanne Devos. Lkr vraagt: wat wilden de kinderen volgens Zr. Devos het liefste doen? • Lkr vraagt: waarom was dat denk je? • Lkr vraagt: is het wel toegelaten dat kinderen werken? • Conclusie:=> kinderarbeid, lkr noteert het woord op het bord • Lkr legt uit dat dankzij de beweging van Zr. Devos in 2006 er een wet gekomen is die kinderarbeid verbiedt dus voor kinderen onder de 14 jaar in huizen, hotels en horeca. 	<p>boek pg 149</p> <p>bord</p>

Huisarbeid in India: Jeanne Devos en haar strijd voor de dienstmeisjes
LES 1 HUISARBEID

1. Welke klusjes doe jij al eens in het huis? En je ouders?

2. Er zijn mensen die huisarbeid als job hebben. Wat is huisarbeid? Doorstreep de taken die GEEN 'huisarbeid' zijn.

*Koken – in een winkel werken - afstoffen – afwassen – babysitten – in een bank werken-
poetsen – lesgeven in een school – bewaking- strijken - opdienen en afruimen in een
restaurant – tuinwerk – boodschappen doen voor het eten – bedden opmaken – e-mails
beantwoorden -*

BESLUIT 1:

Vul aan met volgende woorden: *koken, huis, poetsen, zorgen voor kinderen/ouderen/zieken, India,*

We spreken van huisarbeid wanneer iemand in het ..... van
iemand anders allerlei taken vervult zoals..... , ...,
..... . De persoon die deze
taken vervult, doet dit als ..... en ontvangt in ruil daarvoor een
loon.

3. Arceer de begrippen en de bijhorende uitleg in dezelfde kleur

Werkgever	Iemand die werkt bij iemand anders: een bedrijf, een gezin, ...
Rechten	Iemand die mensen heeft die werken in zijn of haar bedrijf, gezin, ...
Werknemer	(def rechten)
Plichten	(def plichten)

4. De rechten en plichten tussen werkgever en werknemer worden vastgelegd in het contract. Wat is een **contract**?

Algemeen: een contract is een geschreven (vaak getypte)

.....

Dat wil zeggen dat beide partijen akkoord gaan met de gemaakte .....
en hun handtekening plaatsen als bewijs van het akkoord.

Een contract tussen werkgever en werknemer:

Waarover zouden afspraken zouden kunnen gemaakt worden tussen huisarbeiders en hun werkgever?

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

5. En als één van beide partijen het contract niet naleeft?

Als de werknemer in de fout gaat:

De werkgever praat eerst met de werknemer om uit te zoeken hoe het komt dat hij/zij de afspraken niet nakomt.

De werkgever probeert tot een ..... te komen.

Als dat na een tijd nog niet lukt, kan de werkgever de werknemer .....

Als de werkgever in de fout gaat:

Als de werkgever de afspraken niet nakomt, kan de werknemer contact opnemen met de

..... . Die komt op voor de werknemer en praat met de werkgever om tot een oplossing te komen. Ook als de werknemer vindt dat hij/zij onterecht ontslagen is, kan de werknemer beroep doen op de vakbond.

BESLUIT 2:

Een goed ..... bevat zoveel mogelijk .....
tussen de werkgever en de werknemer. Beide partijen ondertekenen dit als bewijs van hun
akkoord. Als de werknemer de afspraken niet nakomt, kan de werkgever hem/haar
....., als de werkgever in de fout gaat, kan de werknemer
beroep doen op de .....

Extra oefening: Vul het woordrooster aan.

1. Elke arbeider heeft ..... . Voorbeelden zijn: recht op pauze, vakantie, een goed loon.
2. Een huisarbeider werkt in het ..... van iemand anders.
3. Elke arbeider heeft ..... . Voorbeelden zijn: op tijd op het werk komen, zorg dragen voor de woning van de werkgever.
4. Het huis schoonmaken.
5. Indien de werkgever de afspraken niet naleeft, kan de werknemer beroep doen op de ...
6. Een geschreven of getypte overeenkomst tussen de werkgever en de werknemer.
7. De persoon bij wie de huisarbeider werkt, heet de ....
8. Niet alleen werken in huis maar ook werken in de ... valt onder de naam huisarbeid.
9. Naam van het land waar zuster Jeanne Devos naartoe ging.

	r	e	c	h	t	e	n		
			h	u	i	s			
		p	l	i	c	h	t	e	n
p	o	e	t	s	e	n			
				a					
c	o	n	t	r	a	c	t		
	v	a	k	b	o	n	d		
w	e	r	k	g	e	v	e	r	
		t	u	i	n				
		i	n	d	i	a			

LES 2 ICT derde graad lager onderwijs, niet net-gebonden

Mogelijke zoekopdrachten

1. Zoek de naam van het geboortedorp van Zuster Jeanne Devos.
.....
2. In welke provincie ligt dat dorp? .....
3. Zoek het geboortjaar van Zuster Jeanne Devos. ....
4. Bereken de leeftijd van Zuster Jeanne Devos. ....
5. Zuster Jeanne Devos wilde graag missionaris worden. Zoek de betekenis van dat woord op.
.....
6. Zuster Jeanne Devos trok naar India. In welk werelddeel ligt India? .....
7. Zoek op hoeveel inwoners India vandaag telt. ....
8. Noem drie godsdiensten die in India voorkomen naast het Christendom.
.....
.....
.....
9. Bezoek de website www.jeannedevos.org en kies in het menu het onderdeel voor jongeren. Lees de teksten. In welke stad ging Zuster Jeanne Devos wonen in India?
.....
10. Welke uitspraak van Kavita, een meisje van 11, gaf Zuster Devos de bevestiging dat haar werk nodig was, met andere woorden: dat kinderen in miserie toch blijven hopen op redding?
.....
11. Wat doet de beweging van Zuster Jeanne Devos voor dienstmeisjes? Som 2 dingen op.
.....

Zuster Jeanne Devos en haar strijd voor de dienstmeisjes in India

Educatief pakket van twee lessen voor de eerste graad secundair onderwijs

Samengesteld door Julie Hendrickx met steun van
de Vlaamse Overheid en Cultureel Erfgoed Annuntiaten Heverlee

LES 1 1e graad secundair onderwijs

Doelstellingen en situering leerplan:

- **informer**

- inzicht en kennis bijbrengen inzake kiezen voor religieus leven: begrippen noviciaat, postulaat, eeuwige gelofte, missionarissen, christendom, verbreding naar figuur Pater Damiaan
- kritisch inzicht in de rol van figuren
- kritisch inzicht in de rol van Vlaanderen in de wereld

- **sensibiliseren**

- sociaal en maatschappelijk bewustzijn aanscherpen,

- **verdiepen**

- burgerzin en maatschappelijke betrokkenheid vergroten, multiperspectiviteit: vrouwenrechten, kinderrechten, Pater Damiaan

Beginsituatie:

- Sommige lln hebben al gehoord van India via media, zijn er misschien al op reis geweest, kennen iemand in de familie of kennissenkring of klas uit India
- Sommige lln kennen Jeanne Devos via familie, media, lagere school ...

Bronnenmateriaal:

- Vanthienen, G. (2006). *In naam van alle kinderen*, Lannoo
- Goris, R (2007). *Jeanne Devos, Denken en Doen*, Davidsfonds
- Hendrickx, J. (2019). *Alsof de Weg ons zocht, Jeanne Devos en haar strijd voor de dienstmeisjes in India*, Lannoo
- www.jeannedevos.org
- <https://ndwm.org/>
- <https://www.kuleuven.be/mecenaat/fondsen/faculteitsoverkoepelend/zuster-jeanne-devos-fonds-voor-kinderrechten>

Lesverloop:

Lesfase	Leerkracht	media
Inleiding	<ul style="list-style-type: none"> • Brainstorm wie is Zuster Jeanne Devos?	Bord
Probleemstelling	Wie is Zuster Jeanne Devos?	
Lesfase 1: keuze voor een religieus leven	<ul style="list-style-type: none"> • Lkr toont film gemaakt door ACV Voeding en Diensten • Mogelijke inhoudelijke vragen: • Welk beroep hadden de ouders van Zuster Jeanne Devos? • Voor welk land koos Zuster Jeanne Devos? • In welke kledij zag je Zuster Jeanne Devos in de film?	
Vastzetting 1	<ul style="list-style-type: none"> • Lln vullen werkblad in	Werkblad
Lesfase 2	<ul style="list-style-type: none"> • Welke kloosters ken je? Heb je al gezien? Weet je zijn? • Lkr legt verschil uit tussen verschillende congregaties: contemplatief, apostolisch • Als je missionaris wil worden, in welk klooster moet je dan intreden? • Lkr legt verschillende fasen uit: noviciaat, postulaat, eeuwige gelofte met daaraan gekoppeld verwijzingen naar kledij • Lkr laat lln lezen in boek pg 49-51 • Als je naar een ontwikkelingsland gaat, welke dingen zijn nieuw of moet een missionaris of zendeling leren? • Volgens de traditie gaat een missionaris naar een (ontwikkelings)land om er de Blijde Boodschap te verkondigen. Toch verruimen de meeste missionarissen hun opdracht met inzet voor de armen. Vgl Pater Damiaan • Lkr toont filmpje Damiaan, Grootste Belg	Bord Foto's Jeanne Bord Boek <i>Alsof de Weg ons zocht</i>
Vastzetting 2	<ul style="list-style-type: none"> • Lln vullen werkblad in	Werkblad
Lesfase 3	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe heet de beweging die Zuster Jeanne Devos opstartte? • Lkr legt uit dat dit niet de eerste beweging is die ze opstartte (eerst studentenbeweging) • Voor welke doelgroep werkte de National Domestic Workers Movement?	

	<ul style="list-style-type: none"> • Welke successen behaalde de beweging? • Met welke Vlaamse universiteit werkt de beweging van Zuster Jeanne Devos nauw samen? • Lkr laat lln lezen in boek pg 193-194, citaat van Peter Adriaenssens. • Wat vond Professor Peter Adriaenssens van de manier waarop de beweging de getraumatiseerde kinderen opving? • ILO keurde in 2011 conventie 189 over waardig werk voor huisarbeiders goed. Daarmee werd huisarbeid wereldwijd erkend als arbeid. Welke positieve gevolgen heeft dat voor de huisarbeiders? 	Boek <i>Alsof de Weg ons zocht</i>
Vastzetting 3	<ul style="list-style-type: none"> • lln vullen werkblad in + eindconclusie: • Wat is voor jou de belangrijkste realisatie van Zuster Jeanne Devos als Vlaamse missionaris? 	Werkblad

Huisarbeid in India: Jeanne Devos en haar strijd voor de dienstmeisjes
LES 1 WIE IS ZUSTER JEANNE DEVOS?

1. Bekijk de film over Zuster Jeanne Devos:

- a) In welk Vlaams dorp werd zij geboren? .....
- b) Welk beroep hadden haar ouders? .....
- c) Naar welk land trok ze als missionaris? .....

2. Vul de tekst aan. Kies uit:

Blijde Boodschap – De Jacht – missionarissen – congregatie - apostolisch

Zuster Jeanne Devos koos voor het klooster van ..... in
Heverlee, dat behoort tot de ..... van de zusters van het
Onbevlekt Hart van Maria. Deze congregatie stuurt ..... naar
landen in zoals India, China, Filippijnen, Mongolië, ... De zusters kiezen dus voor een
..... kloosterleven. Dat wil zeggen dat ze de .....
..... verkondigen in het land waar ze naartoe gaan.

3. Kiezen voor een religieus leven, verloopt in verschillende fasen. Rangschik de verschillende fasen in de juiste volgorde door ze te nummeren.

Postulaat   –   noviciaat   –   eeuwige gelofte
....

4. Jeanne Devos is niet alleen. Welke andere Vlaamse missionaris was ook afkomstig uit Vlaams-Brabant en reisde naar Molokai waar hij zich ontfermde over uitgestoten melaatsen? Geef zijn kloosternaam en zijn echte naam.

.....

5. Net zoals Pater Damiaan, ontfermde Zuster Jeanne Devos zich ook over een kwetsbare groep in de Indiase samenleving. Welke?

.....

6. Som drie redenen op waarom deze groep bescherming nodig had.

.....

.....

.....

7. Hoe zou je de Engelse naam van de beweging, de National Domestic Workers Movement, die zuster Jeanne oprichtte in 1985, eenvoudig kunnen vertalen?

.....

8. De beweging werkt nauw samen met organisaties en bedrijven in India en in Vlaanderen.

a) Met welke Vlaamse universiteit werkte Zuster Devos o.a. nauw samen?

.....

b) leg in je eigen woorden uit waaruit die samenwerking bestaat.

.....

.....

9. Dankzij de inzet van Zuster Jeanne Devos keurde de Internationale Arbeidsorganisatie in Genève een conventie goed die huisarbeid ook als echte arbeid laat meetellen. Som drie positieve gevolgen op voor huispersoneel.

.....

.....

.....

10. Omschrijf in je eigen woorden waarom Vlaanderen trots mag zijn op iemand zoals Pater Damiaan en zuster Jeanne Devos.

.....

.....

LES 2 ICT eerste graad secundair onderwijs, niet net-gebonden

Mogelijke zoekopdrachten

1. Zoek de naam van één apostolische congregatie en één contemplatieve congregatie in België op.

..... = apostolische congregatie

..... = contemplatieve congregatie

2. Zoek op bij welke congregatie Pater Damiaan intrad en noteer de naam.

.....

3. Zoek op internet hoe de beweging van Zuster Jeanne Devos, de National Domestic Workers Movement, wordt afgekort en noteer dit.

.....

4. Deze beweging startte ook met een kinderrechten-beweging, de Child Rights' Movement. Geef hiervan de afkorting.

.....

5. Een voorbeeld van de samenwerking met de Katholieke Universiteit van Leuven, is de steun van het Vertrouwenscentrum. Zoek de website van het Vertrouwenscentrum en klik op het onderdeel: voor kinderen.

- a) geef één voorbeeld van wat kindermishandeling kan zijn

.....

- b) Welk telefoonnummer kan je bellen als kind als je nood hebt aan hulp?

.....

6. Bezoek de website www.jeannedevos.org

- a) klik op het onderdeel "brugklassen". Wat is het voordeel van deze klasjes?

.....

- b) Noteer het levensmotto van Zuster Jeanne Devos

.....

Relevant fotomateriaal met bronvermelding te gebruiken bij lessen
eerste graad secundair onderwijs

Klooster Zusters
Annuntiaten
Heverlee

https://nl.wikipedia.org/wiki/Heilig_Hartinstituut_Heverlee

klooster Zusters
Onbevlekt Hart
van Maria (De
Jacht) in Heverlee

<https://nl.wikiloc.com/routes-wandelen/heverlee-14-09-2014-7797255/photo-4485340>

Inkomhal klooster
van de Jacht in
Heverlee met
schilderij en
beeltenis van
stichteres Marie-
Louise De Meester

<http://tweehuizenverder.be/2012/09/de-zusters-van-de-jacht/>

Zuster Jeanne
Devos als novice

professione

professione

Eerste meisjes van de studentenbeweging in India

Eén van de eerste meisjes in de studentenbeweging was een moslima (rechts), zij droeg geen hoofddoek.

Julie Hendricks

Alsof de Weg ons zocht

Jeanne Devos
en haar strijd voor de
dienstmeisjes in India

LANNOO

Cover *Alsof de
Weg ons zocht*

Zuster Jeanne Devos en haar strijd voor de dienstmeisjes in India

Educatief pakket van twee lessen voor de tweede graad secundair onderwijs

Broederlijk Delen
TOT IEDEREEN MEE IS

Samengesteld door Julie Hendrickx met steun van
de Vlaamse Overheid en Cultureel Erfgoed Annuntiaten Heverlee

Vlaanderen
verbeelding werkt

Cultureel Erfgoed
Annuntiaten Heverlee

LES 1 tweede graad secundair onderwijs

Doelstellingen en situering leerplan:

- **informereren**

- inzicht en kennis bijbrengen inzake noord-zuidverhouding, armoede, statuut huispersoneel in Vlaanderen vs India, verdieping figuur Zuster Jeanne Devos: engagement bij oprichting studentenbeweging, oprichting beweging huispersoneel, netwerken met Vlaanderen, Marialegioen
- kritisch inzicht in de rol van figuren: Cardijn,
- kritisch inzicht in de rol van Vlaanderen in de wereld: Broederlijk Delen

- **sensibiliseren**

- sociaal en maatschappelijk bewustzijn aanscherpen: Broederlijk Delen, Jeugdbeweging,

- **verdiepen**

- burgerzin en maatschappelijke betrokkenheid vergroten, multiperspectiviteit: aardrijkskunde, armoede: derdewereld, vierdewereld

Beginsituatie:

- Sommige lln hebben al gehoord van India via media, zijn er misschien al op reis geweest, kennen iemand in de familie of kennissenkring of klas uit India
- lln kennen Jeanne Devos via familie, media, eerste graad,...

Bronnenmateriaal:

- Vanthienen, G. (2006). *In naam van alle kinderen*, Lannoo
- Goris, R (2007). *Jeanne Devos, Denken en Doen*, Davidsfonds
- Hendrickx, J. (2019). *Alsof de Weg ons zocht, Jeanne Devos en haar strijd voor de dienstmeisjes in India*, Lannoo
- www.jeannedevos.org
- <https://ndwm.org/>
- <https://www.kuleuven.be/mecenaat/fondsen/faculteitsoverkoepelend/zuster-jeanne-devos-fonds-voor-kinderrechten>

Lesverloop:

Lesfase	Leerkracht	Media
Inleiding	<ul style="list-style-type: none"> Brainstorm (herhaling) wie is Zuster Jeanne Devos?	Bord
Probleemstelling	waarom koos Zuster Jeanne Devos voor huispersoneel en hoe startte ze een beweging?	
Lesfase 1: huispersoneel	<ul style="list-style-type: none"> Lkr toont film gemaakt door ACV Voeding en Diensten Mogelijke inhoudelijke vragen: Wat was de voornaamste vrijetijdsactiviteit van Zuster Jeanne Devos toen ze jong was? Naar welke personen keek ze toen op? Toen Zuster Jeanne Devos naar India ging, ging ze werken met dove kinderen. In de weekends kwamen meisjes van het Marialegioen (uitleg Marialegioen). Lkr laat lln lezen in boek pg 60 - 63 Om welke reden mislukten de activiteiten van de meisjes van het Marialegioen? Hoe greep Zuster Jeanne Devos in om de meisjes toch nog zinvol te laten bijdragen? Hoe gingen de meisjes om met hun nieuwe opdracht? Welke afspraak maakten ze bij elke bijeenkomst? Waarom? Hoe voelden de studenten zich? Hoe waren zij veranderd?	Film ACV Voeding en Diensten Jeugdbeweging Ouders, Cardijn Boek <i>Alsof de Weg ons zocht</i>
Vastzetting 1	<ul style="list-style-type: none"> Lln vullen werkblad in	werkblad
Lesfase 2	<ul style="list-style-type: none"> Lln lezen pg 64 - 67 Mogelijke inhoudelijke vragen: Welke acties hielden de studenten? Hoe heette de studentenbeweging die Zuster Jeanne Devos opstartte? Welke Vlaamse organisatie besloot Jeanne te steunen nadat zij een aanvraag had ingediend voor financiële steun? Lln lezen pg 68 Waarom paste de steun aan de studentenbeweging bij de werking van Broederlijk Delen? Waarom kun je ondersteuning aan een studentenorganisatie ook als ontwikkelingshulp zien? Denk je dat de studentenbeweging zonder	Bord Foto's Jeanne Bord Boek <i>Alsof de Weg ons zocht</i>

	de hulp van Zuster Jeanne Devos ook geld zou gekregen hebben van een Vlaamse organisatie?	
Vastzetting 2	<ul style="list-style-type: none"> • Lln vullen werkblad in 	Werkblad
Lesfase 3	<ul style="list-style-type: none"> • Lkr laat opnieuw fragment van de film zien omtrent opstart beweging. • Herhaling: wat was het probleem van / met de huisarbeidsters? Hoe konden zij zo gemakkelijk uitgebuit worden? • Zuster Jeanne Devos besloot hier iets aan te doen maar wist niet hoe. Priesters Felix en Alex die met straatkinderen werkten, nodigden haar uit om kennis te maken met de kinderen. Daar waren ook dienstmeisjes bij. Lln lezen pg 117 – pg 118. • Mogelijke vragen: • Waarom wilde Zuster Jeanne Devos zo graag de dienstmeisjes aanspreken? Wat was haar plan? • Verliep de eerste bijeenkomst volgens haar verwachtingen? Waarom wel/niet? • Lln lezen pg 119 – 121 • Mogelijke vragen: welke positieve gevolgen hadden de bijeenkomsten op de vrouwen en meisjes? • Hoe stimuleerde Zuster Jeanne Devos het idee van samenwerken, het voor elkaar opnemen? • Volgens welk model of welke strategie werkte Zuster Jeanne Devos? • Bekendmaking beweging voor huispersoneel India in België: krantenartikels: • In welke kranten verschenen artikels over Zuster Jeanne Devos? 	Boek <i>Alsof de Weg ons zocht</i>
vastzetting 3	<ul style="list-style-type: none"> • Lln vullen werkblad in + eindconclusie: • Welke bewegingen richtte Zuster Jeanne Devos op in India? Wat was de voornaamste boodschap die de leden van de bewegingen kregen en verwacht werden voor te leven aan anderen? Waarom is een beweging voor een kwetsbare groep belangrijk? 	Werkblad

Zuster Jeanne Devos: oprichting beweging voor huispersoneel: werkblad

1. Voor welke doelgroep richtte Zuster Jeanne Devos haar eerste beweging in India op?
2. Die eerste beweging ontstond door schoolmeisjes van het Marialegioen die zich met de dove kinderen moesten bezig houden. Omschrijf in je eigen woorden hoe het komt dat die samenwerking niet vlot liep.
3. Zuster Jeanne Devos besloot het over een andere boeg te gooien. Welke principe van Cardijn leerde ze aan de meisjes van het Marialegioen?
4. A) Welke veranderingen ondergingen de meisjes?
B) Welke acties deden ze? Som er twee op.

a) .....
b) .....
5. Hoe heette de eerste nationale studentenbeweging van India, opgericht door Zuster Jeanne Devos?
6. wat was het doel van de studentenbeweging?
7. Toen Zuster Jeanne Devos een beweging oprichtte voor dienstmeisjes, waren de dienstmeisjes nog concurrenten van elkaar. Hoe kwam dat?
8. Geef één voorbeeld van de symbolen waarmee de leidsters van de beweging duidelijk maakten dat de dienstmeisjes SAMEN sterk waren.

LES 2 ICT tweede graad secundair onderwijs

1. zoek de gevraagde informatie op over Jozef Cardijn:

a) geboorte- en sterftejaar: .....

b) nationaliteit: .....

b) oprichter van: .....

2. Welke drie woorden (in de juiste volgorde) vormden de methodiek van Cardijn om maatschappelijke problemen te zien en ze goed aan te pakken?

.....

3. Zuster Jeanne Devos was geïnspireerd door de persoonlijkheid van Cardijn. Cardijn zelf was geïnspireerd door een andere –bekend geworden- Vlaamse priester. Wie?

.....

4. Wat hebben Zuster Jeanne Devos, Adolf Daens en Jozef Cardijn met elkaar gemeen? Geef 2 gelijkenissen.

.....

5. De eerste samenwerking van de Indiase studentenbeweging met Vlaanderen gebeurde via Broederlijk Delen. Bezoek de website van Broederlijk Delen en noem drie andere organisaties waar Broederlijk Delen vandaag mee samenwerkt en omschrijf kort waarom BD met hen samenwerkt.

1. ....

2. ....

3. ....

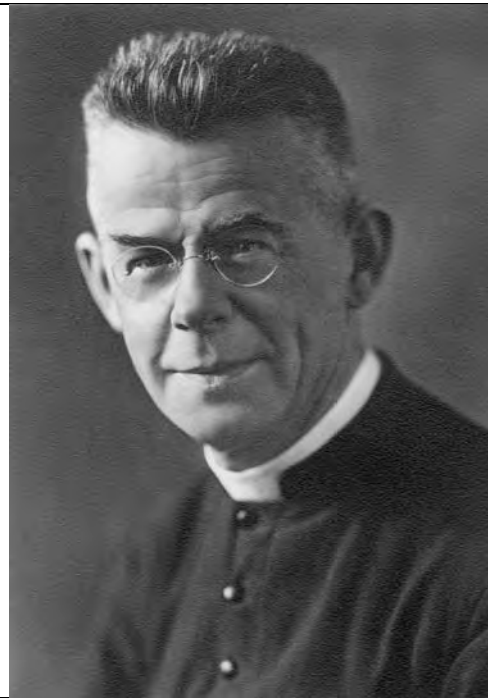
6. Zoek op internet informatie over het studentenprotest in Vlaanderen van mei'68 met als titel ' Leuven Vlaams' (tip: vermeld in je zoekopdracht 'VETO', het studentenblad van de Leuvense universiteit). Waartegen protesteerden de studenten?

.....

7. zoek naar artikels die je vertellen welke grote verandering de beweging van Zuster Jeanne Devos bereikte in 2011 omtrent huisarbeid.

.....

Relevant fotomateriaal met bronvermelding te gebruiken bij lessen
tweede graad secundair onderwijs

Mgr. Cardijn
<https://www.kerknet.be/kerknet-redactie/video-artistiek/kardinaal-voor-de-arbeiders-jozef-cardijn-1882-1967>

Marialegioen
<http://www.bloggen.be/legioen/>

Broederlijk Delen

TOT IEDEREEN MEE IS

logo Broederlijk Delen

<https://www.broederlijkdelen.be/nl/aanbod/logo-van-broederlijk-delen>

Zuster Jeanne Devos in de jeugdbeweging, met kledij verwijzing naar Tijn Uilenspiegel

(Heverlee)
(Eigen foto's)

de eerste
studentes van de
studentenbewegin
g

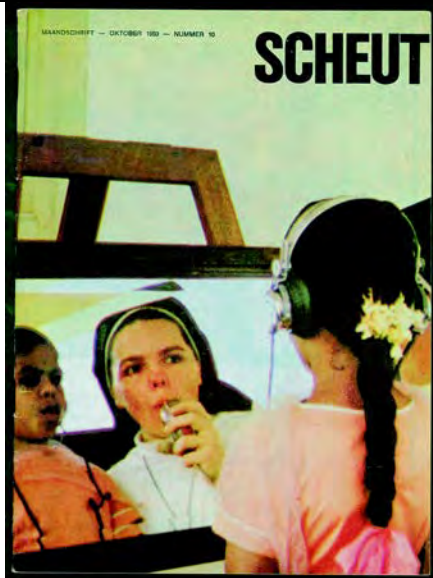
(eigen foto's)

Eén van de eerste
studentes van de
studentenbewegin
g was een
moslima

(eigen foto's)

cover maandblad
Scheut
Zuster Jeanne
Devos werkt met
dove kinderen

Cover *Alsof de
Weg ons zocht*

Zuster Jeanne Devos en haar strijd voor de dienstmeisjes in India

Educatief pakket van twee lessen voor de derde graad secundair onderwijs

Samengesteld door Julie Hendrickx met steun van
de Vlaamse Overheid en Cultureel Erfgoed Annuntiaten Heverlee

Vlaanderen
verbeelding werkt

Cultureel Erfgoed
Annuntiaten Heverlee

LES 1 derde graad secundair onderwijs

Doelstellingen en situering leerplan:

- **informereren**

- inzicht en kennis bijbrengen inzake verdieping figuur Jeanne Devos: netwerking ACV Voeding en Diensten, Internationale Arbeidsorganisatie, positie Vlaanderen in de wereld, rechten van de mens, Verdrag van Versailles, vrouwenrechten, begrip tripartisme

- kritisch inzicht in de rol van figuren: Trump, Luc Cortebeek, VN, ACV als vakbond

- kritisch inzicht in de rol van Vlaanderen in de wereld via ACV als vakbond, Luc Cortebeek als voorzitter ILO

- **sensibiliseren**

-sociaal en maatschappelijk bewustzijn aanscherpen: visie president Amerika op VN belichten

- **verdiepen**

-burgerzin en maatschappelijke betrokkenheid vergroten, multiperspectiviteit: vrouwenrechten, kinderrechten, Pater Damiaan, President Trump, Luc Cortebeek, VN,

Beginsituatie:

- Sommige lln hebben al gehoord van India via media, zijn er misschien al op reis geweest, kennen iemand in de familie of kennissenkring of klas uit India
- Sommige lln kennen Jeanne Devos via familie, media, lagere school ...

Bronnenmateriaal:

- Vanthienen, G. (2006). *In naam van alle kinderen*, Lannoo
- Goris, R (2007). *Jeanne Devos, Denken en Doen*, Davidsfonds
- Hendrickx, J. (2019). *Alsof de Weg ons zocht, Jeanne Devos en haar strijd voor de dienstmeisjes in India*, Lannoo
- www.jeannedevos.org
- <https://ndwm.org/>
- <https://www.kuleuven.be/mecenaat/fondsen/faculteitsoverkoepelend/zuster-jeanne-devos-fonds-voor-kinderrechten>

Lesverloop:

Lesfase	Leerkracht	Media
Inleiding	<ul style="list-style-type: none"> • Brainstorm wie is Zuster Jeanne Devos?	Bord
Probleemstelling	hoe kon de beweging van Zuster Jeanne Devos een verschil maken op wereldschaal?	
Lesfase 1:	<ul style="list-style-type: none"> • Lkr toont film gemaakt door ACV Voeding en Diensten • Mogelijke inhoudelijke vragen: • Welke problemen ondervonden (en vandaag nog steeds) de dienstmeisjes in India? • Denk je dat deze problemen enkel in India voorkomen? Waarom wel/ waarom niet? • Waarom konden de dienstmeisjes hun werkgever niet aanklagen als ze slecht behandeld werden? • Als je beroep niet als arbeid erkent wordt, betekent dat eigenlijk dat je in een vorm van slavernij werkt. Waaraan denk je bij het woord slavernij? • Waarom was het concept slavernij van toepassing op de situatie van de huisarbeidsters voor de beweging van Zuster Jeanne Devos bestond?	Film ACV Voeding en Diensten
Vastzetting 1	<ul style="list-style-type: none"> • Lln vullen werkblad in	Werkblad
Lesfase 2	<ul style="list-style-type: none"> • Er moest een erkenning als arbeid komen en ook gepaste wetgeving. Maar hoe begin je daaraan? Lkr laat lln lezen in boek pagina 211 - 212 • Zuster Jeanne Devos had begrepen dat ze de hulp moest inroepen van anderen om aan wettelijke bescherming te komen van de huisarbeidsters. Bij welke organisatie klopte ze aan? • Van welke grote, internationale organisatie is de IAO een onderdeel? • In welk land ligt de hoofdzetel van de IAO? • Het Verdrag Van Versailles lag mee aan de basis van de afspraken na WOII om duurzame vrede te bekomen. Eén aspect van die afspraken gaat om het vastleggen van arbeidsnormen. In welk hoofdstuk van het Verdrag vinden we die normen terug? • Wat bedoelt men met de tripartite	Bord Foto's Jeanne Bord Boek <i>Alsof de Weg ons zocht</i>

	<p>vertegenwoordiging?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lkr legt uit dat de IAO elk jaar in juni samenkomt in Genève tijdens de internationale conferentie. • Lkr laat film zien op Archief voor Onderwijs: de vrije markt: de internationale Arbeidsorganisatie • Wat is een conventie? • Lkr vraagt: waaruit blijkt volgens Luc Cortebeek dat de aanbeveling na 1944 voor onze landen een succes was? • Waarom maakt de nieuwe aanbeveling geen onderscheid tussen economische migranten en vluchtelingen? • Luc Cortebeek stelt heel duidelijk dat we niet zo'n angst moeten hebben voor de migratie; waarom niet? • Hoe staat President Trump tegenover de VN in het algemeen? • Wat zijn de gevolgen voor de ILO indien Trump de geldkraan zou dichtdraaien op een dag? • Luc Cortebeek werd uiteindelijk verkozen tot voorzitter. Hij werkte op dat moment al 17 jaar voor de ILO. Wat was zijn functie? 	Film VIAA
Vastzetting 2	<ul style="list-style-type: none"> • Lln vullen werkblad in 	Werkblad
Lesfase 3	<ul style="list-style-type: none"> • We keren terug naar de National Domestic Workers Movement en de strijd om wettelijke erkenning van huisarbeid als arbeid. Lkr toont film op Archief voor Onderwijs: VN-Conventie erkent huispersoneel als werknemer. • Welke Vlaamse vakbond hielp de beweging van Zuster Jeanne Devos om deze conventie gestemd te krijgen? • Wat zijn de wereldwijde gevolgen van deze conventie? • Lln lezen pg 234-236 in boek. • Wat moeten de aangesloten landen doen na deze conventie? 	<p>Film VIAA</p> <p>Boek <i>Alsof de Weg ons zocht</i></p>
Vastzetting 3	<ul style="list-style-type: none"> • Lln vullen werkblad in + eindconclusie: • Hoe heeft Zuster Jeanne Devos met haar beweging een verschil kunnen maken voor miljoenen huisarbeiders wereldwijd? 	Werkblad

**Hoe kon de beweging van Zuster Jeanne Devos
een verschil maken op wereldschaal?**

1. Waaraan denk je spontaan bij het woord slavernij? Welke beelden roept dit woord bij je op?

2. Waarom was de situatie van huispersoneel een hedendaagse vorm van slavernij, voor de beweging van Zuster Jeanne Devos zich ertegen verzette?

3. A) Welke organisatie legt arbeidsnormen vast voor de hele wereld? Geef de volledige Nederlandse én de Engelse benaming.

B) Van welke grote organisatie is deze organisatie een onderdeel?

4. In welk verdrag en in welk hoofdstuk werden de oprichting van deze organisatie reeds vastgelegd? Uit welk jaar dateert dit mandaat?

5. De IAO werkt met een tripartite vertegenwoordiging. Wat bedoelt men daarmee?

6. Wat is een conventie?

7. In 2011 keurde de IAO de conventie voor huisarbeid (C189) goed. Welke gevolgen heeft dat op wereldschaal voor huispersoneel?

8. Wat moeten de aangesloten lidstaten doen na de geboorte van een nieuwe conventie?

**LES 2 ICT De Internationale Arbeidsorganisatie en
de National Domestic Workers Movement van Zuster Jeanne Devos**

1. Zoek het jaartal waarin de IAO werd opgericht.

2. Bezoek de website www.glo-be.be en beantwoord volgende vragen:
  - a) sinds wanneer is België lid van de IAO/ ILO?

  - b) Welk jaartal geldt als streefdoel voor de nieuwe agenda voor Duurzame Ontwikkeling?

  - c) wat beoogt de ILO met de Youth Employment Garantie?

3. Zoek op dezelfde site naar een artikel waarin Zuster Jeanne Devos vermeld wordt. Hoe is het gesteld met de vakbonden in ontwikkelingslanden? Leg in je eigen woorden uit wat het artikel vermeldt over China en Afrika.

4. Zoek op internet of op dezelfde site naar een aantal mijlpalen voor de IAO. Waarom waren de jaren 1964 en 1992 belangrijk?

5. Wat betekent ratificatie van een conventie? Leg in je eigen woorden uit.

6. Hoeveel lidstaten zijn vandaag aangesloten bij de IAO?

7. In welk jaar ratificeerde België Conventie 189 over huisarbeid?

Relevant fotomateriaal met bronvermelding te gebruiken bij lessen
derde graad secundair onderwijs

	<p>logo ILO https://www.puntozerohub.com/ilo-logo-1024x863/</p>
	<p>logo ILO met volledige naam http://www.egypttoday.com/Article/1/72782/ILO-FEI-hold-meeting-Monday-to-discuss-supporting-women-entrepreneurs</p>
	<p>aangepast logo ILO 100^e verjaardag https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_644008/lang--ja/index.htm</p>

Luc Cortebeek

<https://www.knack.be/nieuws/belgie/luc-cortebeek-wordt-voorzitter-ilo-als-je-in-belgie-kan-onderhandelen-kan-je-dat-in-de-wereld/article-normal-867063.html>

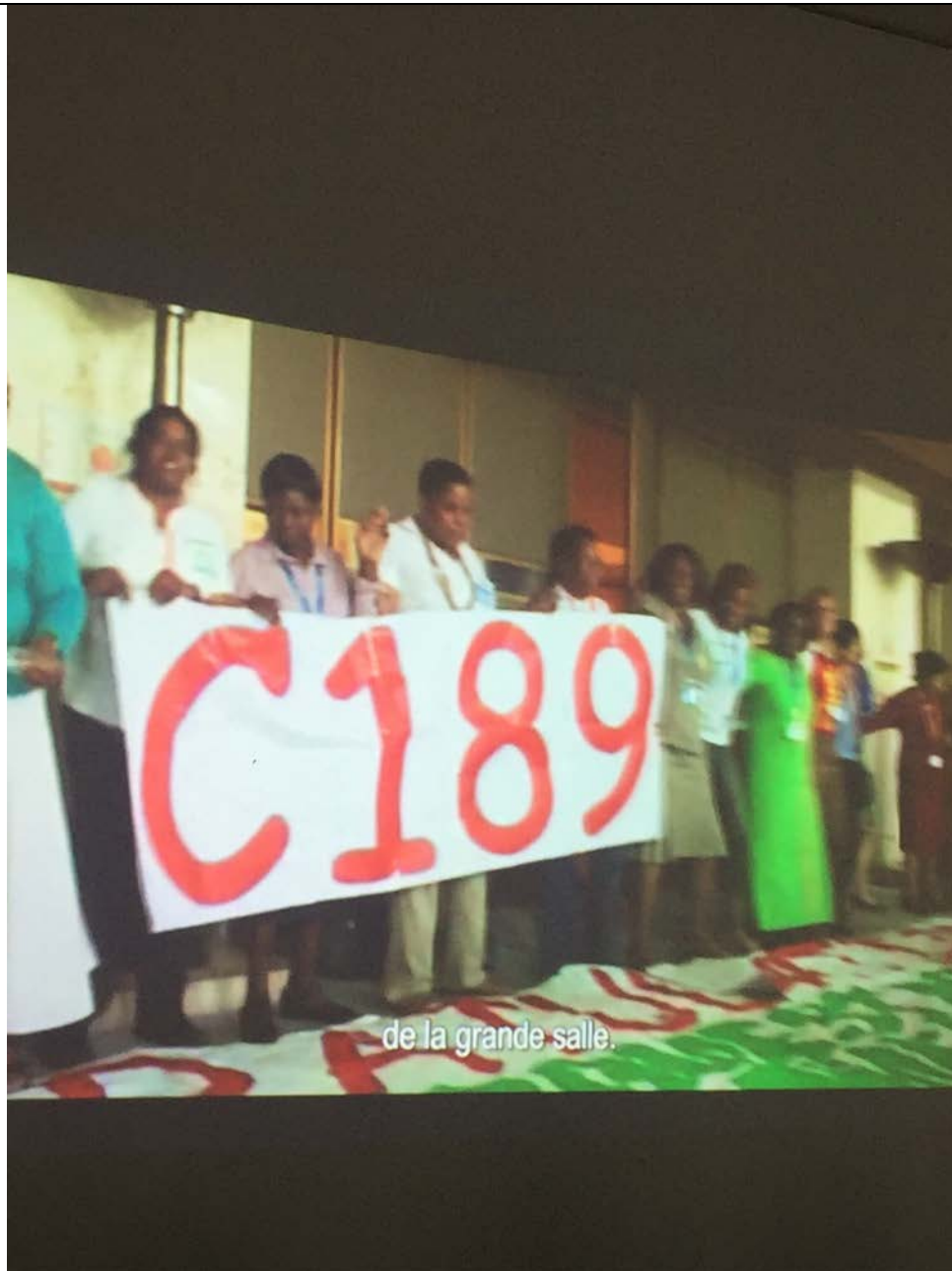

Cover *Alsof de Weg ons zocht*

Belgische
ondertekening
Conventie 189
links vooraan Kris
Peeters, rechts
Guy Ryder
(nieuwe
directeur-
generaal ILO),
linksachter: Pia
Stalpaert ACV
Voeding en
Diensten, midden
Zuster Jeanne
Devos, rechts: Luc
Cortebeek

<https://www.mo.be/wereldblog/waardig-werk-voor-huispersoneel>

spandoek met
nummer van de
Conventie

bron film ACV